

Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΩΝ

ΑΠΟ Τ' ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

Α'.

ΙΣ τὸ σημεῖο αὐτὸ τῶν Ἐπονημονευμάτων τῆς, ἡ μεγαλύτερη Γαλλίς ἠθοποιὸς τῶν τελευταίων χρόνων, Σάρα Μπέρναρ, διηγείται τὴν περίφημη καλλιτεχνικὴ περιπέτεια τῆς στὴ Βάροσ 'Αμερικὴ μετὰ τὴν ἀναρτίθητά ἐπισόδια καὶ ἄλλα χαρακτηριστικὰ γεγονότα ποὺ τῆς συνέβησαν κατὰ τὴ διάρκειά τῆς. Καὶ ἡ μεγάλη καλλιτέχνης συνεχίζει :

«Τὰ ξηναδοξία, ἐκείνη τὴν ἐποχὴν στὴν Νέα Ὀρλεάνη, ἦσαν ἐλευνὰ καὶ τρισάβλια. Ἀκάθαρτα, χωρὶς καμμιὰ ἄνεσι, μαῦρα ἀπὸ τὸν χροινὸ... Μόλις ἄναβε κανεὶς τὰ φῶτα, τὰ δωμάτια πλημυρίζαν ἀπὸ χιλιάδες κουνούπια, τὰ ὁποῖα ἐξοκρούσαν τ' αὐτὰ μετὰ τὸ βράδυ τους, ἔεφαν ἐπάνω στοὺς ὀμους μας καὶ μετρεθιόντουσαν μέσα στὰ μαλλιά μας... Ὡ! ἀναπνεύσεις ἀκόμα μὲν τὰ σύλλογισμα...

Συγχρόνως μ' ἐμᾶς, εἶχε φτάσει στὴ Νέα Ὀρλεάνη κα' ἕνας μελοδραματικός θίασος, μὲ πρωταγωνίστρια τὴ γοητευτικὴ Αἰμιλίνα Ἄμπλερ, ἡ ὁποία λίγο ἔλαβε κάποτε νὰ γίνῃ βασίλισσα.

Τὸ μέρος ἔμως ἦταν φτωχὸ, ὅπως εἶνε ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἀμερικῆς, στὰ ὁποῖα τὸ ἐπικρατοῦν στοιχεῖο τοῦ πληθυσμοῦ εἶνε οἱ Γάλλοι!... Ἔτσι ἡ ὄπερα ἔκανε κακὴ δουλειά, μὰ κα' ἐμεῖς δὲν κάναμε καλύτερες... Ὡστόσο, ἡ παραμονὴ μου στὴ Νέα Ὀρλεάνη μ' εὐχαρίστησε ὑπερβολικά. Ἡ πόλις αὐτὴ ἀνέδιδε μὰ ἀπελείωτη γοητεία. Ὅλοι οἱ κάτοικοί τῆς, οἱ πόσο διαφοροῦνται μεταξύ τους, μαῖονα καὶ λευκοὶ, εἶχαν τὸ προσῶπό τους γελαστό. Ὅλες ἡ γυναῖκες ἦσαν χαριτωμένες. Τὰ καταστήματα σὲ τραβούσαν τετατικὴ ὄψι τῶν προηκῶν τους. Οἱ ὑπαίθριοι πωληταὶ διαλάθουσαν τὰ εἶδη τους με ἔξυπνες κα' εἰθίμες φράσεις. Καὶ ὁμοῦ δὲν εἶχε παρουσιαστῆ οὔτε μιὰ φορὰ κατὰ τὴ διάρκειά τῆς παραμονῆς μας στὴ Νέα Ὀρλεάνη. Φαίνεται πὼς οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ εἶχαν μέσα τους τὸν ἥλιο...

Ὅπως σὰς εἶπα καὶ προηγουμένως, ἡ πόλις ἦταν πλημμυρισμένη ἀπ' τὴς ἀλλεπάλληλες βροχές. Δὲν μπορούσα μάλιστα νὰ καταλάβω, γιατί οἱ κάτοικοι δὲν χρησιμοποιοῦσαν βρόχους, τὴ στιγμή ποὺ τὸ νερὸ ἔφτανε ὡς τὰ γόνατα τῶν ἀλόγων. Καὶ θὰ ἦταν ἀσφαλῶς ἀδύνατο ν' ἀνεβῆ κανεὶς σ' ἀμάξι, ἀν τὰ πεζοδρόμια δὲν εἶχαν ὕψος ἐνὸς μέτρου καὶ καμμιὰ φορὰ περισσότερο.

Ἄν καὶ ἡ μεγάλες αὐτὲς πλημμύρες ἐπαναλαμβάνονταν κάθε χρόνο, ἐν τούτοις δὲν σκέφτηκαν ποτὲ νὰ τὴς προλάβουν, στήνοντας ὑδατοφράγματα καὶ προγώματα. Ὡστόσο, ὁ κόσμος μπορεῖ νὰ νικηθῆσθῆ καὶ ἐντολὰ, χωρὶς στὰ ἱερὰ πεζοδρόμια καὶ σὲ μικρὰς κρημιστὲς γέφυρες. Τὰ ἀρσάτοια διασκεδάθουν, ψαφρίζοντας ἀστακούς στὰ ποτάμια ποὺ σχηματίζονται σποὺς δρόμους καὶ τοὺς πωλοῦν κατόπιν στοὺς διαβάτες.

Συχνὰ ἐπίσης βλέπαμε νὰ περνοῦν στὰ νερὰ ὀλόκληρες οἰκογένειες ἀπὸ νεροφειδές. Περνοῦσαν μετὰ τὸ κεφάλι ψηλά καὶ μετὰ τὸ τῆμα κιναισιπτό, ὁμοῦ μετὰ μακρινούς ἀστερωτοὺς σαπφείρους.

Μιὰ μέρα κατέβηκα σὸ κάτω μέρος τῆς πόλεως, τὸ ὁποῖο εἶχε ἔτσι οἰσπερὶ τὴς μεγαλύτερες ζημιές. Τὸ θέαμα ἦταν ἀπελπιστικό. Ἡ καλύβες εἶχαν καταρτίσει μέσα στὰ λαπαμμένα νερὰ ποὺ τὴς καταλύσαν. Οἱ ἐνοικοὶ τους βρισκόντουσαν μαζεμένοι κατὰ ἐκατοντάδες ἐπάνω στὰ κινούμενα ἐρείπιά τους, μετὰ τὸν πυρετὸ στὰ μάτια, ἐνὸς τὰ δόντια τους χτυπιόντουσαν ἀπὸ τὴν πείνα... Καὶ —θέαμα ἀκόμα πὸ φτωχὸ! — δεξιὰ, ἀριστερὰ, παντοῦ, ἔπλεον πτώματα μετὰ τὴς κοιλίης φουσκωμένες ἀπ' τὸ νερὸ, σκοντάφτοντας κάθε τόσο ἐπάνω στὰ συντρίμια...

Πολλὲς κυρίες τῆς καλῆς τάξεως μοίραζαν στοὺς φτωχοὺς πλημμυροπαθεῖς νέγρους τρόφιμα, προσπαθώντας νὰ τοὺς πείσουν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ ἐκκρινόμενα αὐτὰ μέρη. Μὰ αὐτοὶ ἤθελαν νὰ μείνουν ἐκεῖ καὶ ἀπαντοῦσαν ἀργὰ, μ' ἕνα μακάριο χαμόγελο :

— Τὸ νερὸ θὰ φύγῃ... Θὰ ξαναβροῦμε τὸ σπίτι μας καὶ θὰ τὸ ξαναχτίσουμε.

Συγχρόνως καὶ ἡ γυναῖκες τους ἔβλεπαν τὸ κεφάλι τους εἰς ἐνδειξὴν συγκαταθέσεως.

Μερικοὶ κροκόδειλοι εἶχαν προχωρήσει ὡς τὴν πλημμυρισμένη

πόλι, φερμένα ἀπ' τὰ νερὰ. Καὶ δύο παιδάκια εἶχαν ἐξαφανιστεῖ. Ἐνα ἄλλο παιδάκι πάλι, καθὼς βουτούσε τὰ πόδια του στὸ νερὸ, εἶδ' ἕνα κροκόδειλο νὰ προχωρῆ πρὸς αὐτό... Ἐκανε νὰ τραβηχθῆ, μὰ πρὶν προφτάσει, τὸ θηρίο τοῦ εἶχε καταβροχθίσει τὸ ἕνα πόδι ὡς τὸν ἀσπράγαλο!... Μερικοὶ διαβάτες τότε ἔτρεξαν καὶ τραβήξαν τὸ φτωχὸ ἀρσάτοιο, τοῦ ὁποῖου ἡ φτωχὴ μητέρα, βλέποντάς το χωρὶς πόδι καὶ κατακατομένο, οὐρλιάζε σάν τρελλή. Δὲν ἤθελε ὡστόσο νὰ τὸ ἀφήσῃ νὰ τὸ μεταφέρουν στὸ γασσοκομεῖο, γιατί —καθὼς ἔλεγε— ὁ μαῦρος γιατρός θὰ τὸ γιάφριε σὲ δύο μέρες, ἐνὸ οἱ λευκοὶ γιατροὶ θὰ τὸ ἄφταναν στὸ κρεβάτι ποὺλάχιστον ἕνα μῆνα.

Ἐφραγα μεθ' ἡμῶν ἀπ' τὴ Νέα Ὀρλεάνη, ἡ ὁποία δὲν ἐμοίραζε καθόλου μετὰ ὄσες πόλεις εἶχε ἐπισκεφθεῖ ὡς τότε. Καὶ ὅλοι γενικῶς οἱ ἄλλοι ποὺ βρισκόντουσαν μαζί μετὰ τὸ θίασό μας, ἦσαν εὐχαριστιμένοι.

Μονάχα ἕνας κορυφὸς τοῦ θίασου μας, ἀνεμωμένος Ἰμπέ, κόντευε νὰ τρελλαθῆ ἀπὸ ἕναν ἀνεμωθὸ κίνδυνον ποὺ διέτρεξε τὴν ἐπαύριον τῆς ἀριξείας μας στὴ Νέα Ὀρλεάνη. Ὁ κορυφὸς αὐτὸς κομῶταν πάντοτε μέσα σὸ θέατρο, ἐπάνω σπὸν μπόγο μετὰ τὴς περρούρες του. Τὴν πρώτην νύχτα κομῆθηκε ἥσυχια, μὲ τὴν δευτέραν ἀναστάτωσε βλητὴ συνοχία μετὰ τὴς κραυγῆς του. Ὁ διατυχημένος βρισκόνταν διημιμένως σὲ ὑπό βαθῦ, ὅταν ἔξαφνα ἔξυπνησε, νοιώθοντας τὸ στρώμα του νὰ σαλεύῃ ἀλλόκοτα.

Στὴν ἀρχὴ, νόμισε πὼς κανένας γάτος ἢ κανένας σκύλος εἶχε χωθεῖ μέσα σπὴς περρούρες του καὶ σηκώθηκε γιὰ νὰ βεβαιωθῆ...

Φαντάζεστε ὅμως τὴν κατάληξί τῆς καὶ τὸν τρόπο του, ὅταν εἶδε δύο φείδια μετρεθμένα σ' ἕνα τρομερὸ σύμπλεγμα... Ναι! δύο φείδια ἀρσάτα μεγάλα, ὅστε νὰ τρομοκρατήσουν κα' ἄλλους τοὺς ἄλλους, τοὺς ὁποῖους προσεῖκυσαν ἡ κραυγῆς τοῦ φτωχοῦ Φίγκαρο.

Ἦταν ἀκόμα πολὺ χλωμῶς, ὅταν, τὴν ἡμέρα ποὺ φύγαμε ἀπ' τὴ Νέα Ὀρλεάνη, τὸν εἶδα ν' ἀνεβαίνῃ στὸ τραῖνο... Τὸν προσάλεσα καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μὲ διηγηθῆ τὴν Ὀδύσειά τῆς προμερῆς του νυκτός... Αὐτός, δείχνοντάς μου τότε τὸ χοντρὸ τοῦ πόδι, μοῦ εἶπε :

— Ἦταν τόσο χοντρά, κυρία... Νά, τόσο χοντρά!...

Κι' ἔτρεψε ἀπ' τὸ φόβον του, καθὼς θυμόταν τὸ μέγεθος τῶν ἐρπετῶν...

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ
GREEN

(ΤΟΥ ΒΕΡΛΑΙΝ)

Κύττα τὰ φύλλα, τοὺς καρπούς, τὰ λού (λουὰ) τὰ στήθια καὶ τὴν καρδιά μου κύτταε ὅπου γιὰ σένα (πάλαι, μὴν τὴν ἐσοχῆς, ἀσπλαχνῆ, μετὰ ἄσπρα (σοὺ τὰ χέρια καὶ στὰ ὄρατα μάτια σου σάν πρὶν εἰς εἶμαί πάλι!

Ἐρχομαι καὶ τὸ μέτωπο ἀπὸ δροσιστὰ (λάζει, ὁ πρῶνός ὁ ἀνεμος πειὰ μ' ἔχει ἐπαγγάσει, ἀκού, σκληρῆ, τὸν πόνο μου, ποὺ τὴν καρδιά μου σφάζει καὶ μιὰ μικρὴ παρηγοριὰ τὸ στόμα σου (ἀς μοῦ δώσει.

Ὡ, ὄσε με στὰ στήθη σου νὰ γείρω τὸ κεφάλι, πάλι νὰ ξαναβροῦθῶ τὰ ὄστερα φιλιὰ σου, ὄ, ὄσε με ν' ἀναπαύω στ' ὄρατο (προσκεφάλι, νὰ κοιμηθῶ γλυκὰ-γλυκὰ μέσα στὴν (ἀγκαλιά σου!

Φεύγοντας ἀπ' τὴ Νέα Ὀρλεάνη, πήγαμε στὴν πολιτεία Μόμπιλ, ὅπου φτάσαμε ἀργὰ τὸ βράδυ... Εἶχαμε ξανατερῆσαι κα' ἄλλοτε ἀπ' αὐτὴ τὴν πόλι κα' εἶχα δυσάρεστες ἀναμνήσεις ἀπ' τοὺς κατοίκους τῆς, οἱ ὁποῖοι, μολοντὴ φτάσαμε τὴν πρώτην φορὰ μεσάνυχτα περαμένα, ἐννοοῦσαν νὰ μὲ κόνουν ὑποδοχῆ καὶ μοῦ εἶχαν στειλεῖ μιὰ ἐπιπροτὴ νὰ με δεξιώθῃ. Μὰ ἐγὼ, ἡ ὁποία ἦμιον τραυματισμένη ἀπ' τὴν κούρσι κα' εἶχα ξεπληθῆ στὸ κρεβάτι μου σὸ πρᾶϊνον, δὲν ἐννοοῦσα νὰ δεχθῶ κανένα... Ὡστόσο, ἡ ἐπιπροτὴ ἐπέμεινε νὰ τὴ δεχθῶ... Χτυπίσθη τὰ τῆγμα μου καὶ χοροπήθαγε καὶ τραγουδοῦσε γύρω ἀπ' τὸ βαγόνι μου... Αὐτὸ μ' ἔκανε σπὸ τέλος ἔξω φρενῶν. Ἄνοιξα λοιπὸν τὸ παράθυρον καὶ τοὺς ἀδειασα κατακέφαλα ἕνα κούβη νερὸ. Ἄντρες καὶ γυναῖκες, μεπαξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ δημοσιογράφοι, γίνηκαν μουσικίδι. Φυσικὰ δὲ ἡ λύσσα τους γιὰ τὸ πάθημά τους ἦταν μεγάλη.

Ξαναπῆγα λοιπὸν σ' αὐτὴ τὴν πόλι, τῆς ὁποίας μὰ μερὶς τῶν κατοίκων ἐμαίνοτο ἐναντίον μου. Μὰ ὑπῆρχαν ὄμως καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι μ' ἀγαποῦσαν.

Προημνύονταν λοιπὸν μάχη κατὰ τὴν πρώτην μου παραστάσει.

Μὰ ἀλλοίμονο, ἡ μοῖρα ἦταν ἐναντίον μου. Τὸ Μόμπιλ εἶνε μὰ πόλις ποὺ περιφρονεῖ τὸ θέατρο καὶ γενικὰ τὴν τέχνη. Ἄντι ἐξείνου, ἔχει μιὰ σάλα μουσῆ, σάν... κοινὴ τῶν σπῆτων!

Ἐπαίχθη τὴν ἐκκυρία μετὰ τῆς Κομεδίας. Τὴ στιγμή ποὺ ὡς Μαργαρίτα Γκωτιέ, διάταξα νὰ σερβίρουν τὸ σουπέ, οἱ ὑπηρέτες ποὺ ἔφταναν τὸ σερβιρισμένο τραπέζι, δὲν μπορούσαν νὰ τὸ περάσουν ἀπ' τὴν πόρτα, γιατί ἦταν πολὺ στενὴ.

Τὸ κοινὸν γελοῦσε... Μὰ ἔξαφνα ἀκούστηκε ἕνα γέλιο ποὺ σέπασε ὅλα τ' ἄλλα. Ἐνας μαρὸς νέγρος, δώδεκα ὡς δεκαεπταεῶν χρόνων, ὁ ὁποῖος εἶχε μπερὶ κρυὰ στὸ θέατρο, στεκόταν ὄρθος σὲ μιὰ καρέκλα κα' ἔχοντας ἀκουμπισμένα τὰ δύο χέρια του στὰ γόνατά του, μετὰ τὸ σῶμα γυριστὸ, μετὰ τὸ κεφάλι μπροστά, γελοῦσε μ' ἕνα γέλιο τόσο σπρηγγό, τόσο διαπεραστικό, ὅστε δὲν μπόρεσα νὰ κρατηθῶ οὐτ' ἐγὼ ἢ ἴδια καὶ ἔξωσισα σ' ἀκράτητα γέλια... Ἀναγκάστηκε μάλιστα ν' ἀποσυρθῆ στὰ παρασκήνια, ἐνὸ οἱ μηχανικοὶ ἔφτασαν νὰ σπρηκτὰ γιὰ νὰ μπάσουν μέσα τὸ τραπέζι.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ συνέχεια.